

**ANALIZA BADANIA ANKIETOWEGO
OSÓB BEZROBOTNYCH
NIEPEŁNOSPRAWNYCH I
POSZUKUJĄCYCH PRACY
ZAREJESTROWANYCH
w PUP w CIECHANOWIE**

Marzec 2023 r.

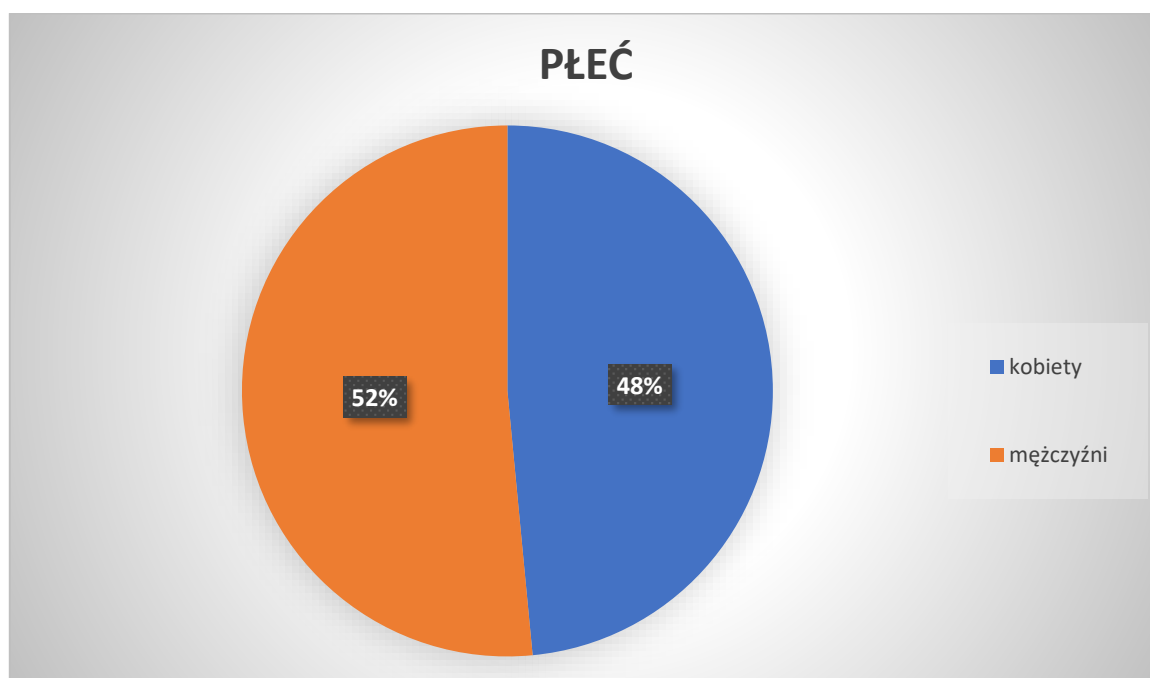
Od grudnia 2022 r. Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie prowadzi badania ankietowe za pomocą kwestionariusza ankiety wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych, poszukujących pracy, biernych zawodowo zarejestrowanych w tutejszym Urzędzie, zamieszkujących na terenie powiatu ciechanowskiego. Celem badania jest określenie problemów osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy związanych z poszukiwaniem i podejmowaniem zatrudnienia. Badanie ma na celu poznanie potrzeb oraz oczekiwań osób niepełnosprawnych i poszukujących pracy w zakresie form pomocy oferowanych przez urząd oraz opinii dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy. Dokonanie analizy ankiet pomoże ustalić dalsze kierunki działania w ramach aktywizacji zawodowej osób znajdujących się w grupie, która jest szczególnie zagrożona wykluczeniem z rynku pracy. Tego typu badania ankietowe dotyczące sytuacji osób bezrobotnych ze stopniem niepełnosprawności i poszukujących pracy zostało przeprowadzone po raz pierwszy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie.

W momencie rozpoczęcia badania ankietowego w ewidencji tutejszego Urzędu znajdowało się **126** zarejestrowanych osób bezrobotnych ze stopniem niepełnosprawności. Badaniem objęto grupę **35** osób niepełnosprawnych selektywnie wybranych podczas bieżącej obsługi klientów potwierdzających gotowość do podjęcia pracy. W badaniu nie uczestniczyły m.in. osoby przebywające na zwolnieniu lekarskim lub z innych powodów niedyspozycyjne w okresie badania. Ankieta składała się z 19 pytań i metryczki. Większość stanowiły pytania otwarte z możliwością udzielenia kilku odpowiedzi.

SPECYFIKA BADANEJ GRUPY

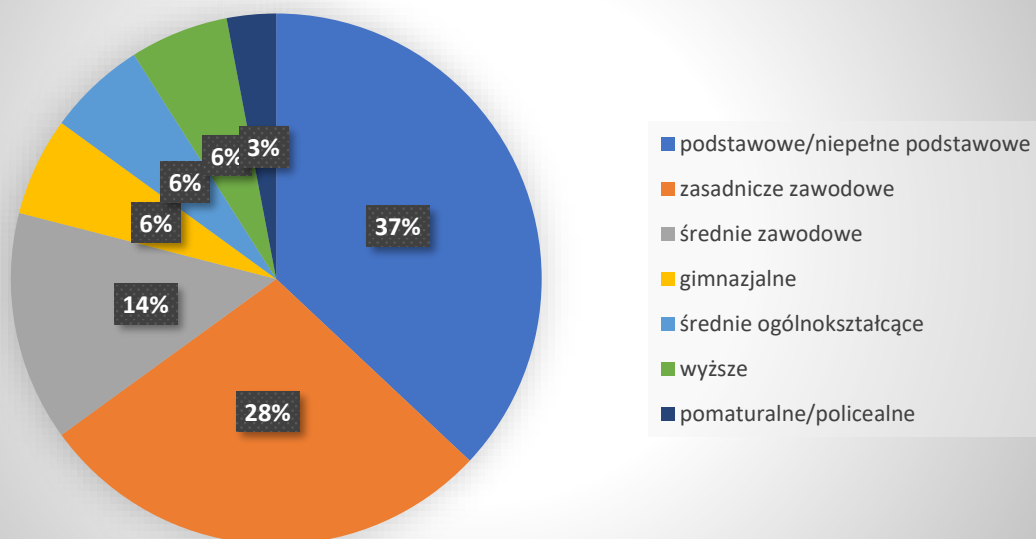
Badaniem objęto 17 kobiet i 18 mężczyzn. Wszystkie ankietowane osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności.

Pierwsze trzy pytania dotyczyły: statusu osoby, wykształcenia oraz stopnia niepełnosprawności.

Analizując poziom wykształcenia badanych osób, najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym lub niepełnym podstawowy – 13 osób, następnie znalazły się osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 10 osób, średnim zawodowym – 5 osób, średnim ogólnokształcącym – 2 osoby, gimnazjalnym – 2 osoby, pomaturalnym/policealnym - 1 osoba, zaś z wyższym 2 osoby.

WYKSZTAŁCENIE

Reasumując powyższe wśród osób niepełnosprawnych dominują osoby z niskim poziomem wykształcenia. Osobom takim jest znacznie trudniej podjąć pracę. Jest to szczególnie istotne, ponieważ wykształcenie jest ważnym składnikiem kapitału społecznego, określającym możliwość poradzenia sobie z trudną sytuacją życiową. Ze względu na różnice w poziomie wykształcenia i aktywności zawodowej, a także z uwagi na problemy zdrowotne niepełnosprawni stanowią grupę silnie zagrożoną wykluczeniem społecznym, biedą i ubóstwem.

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

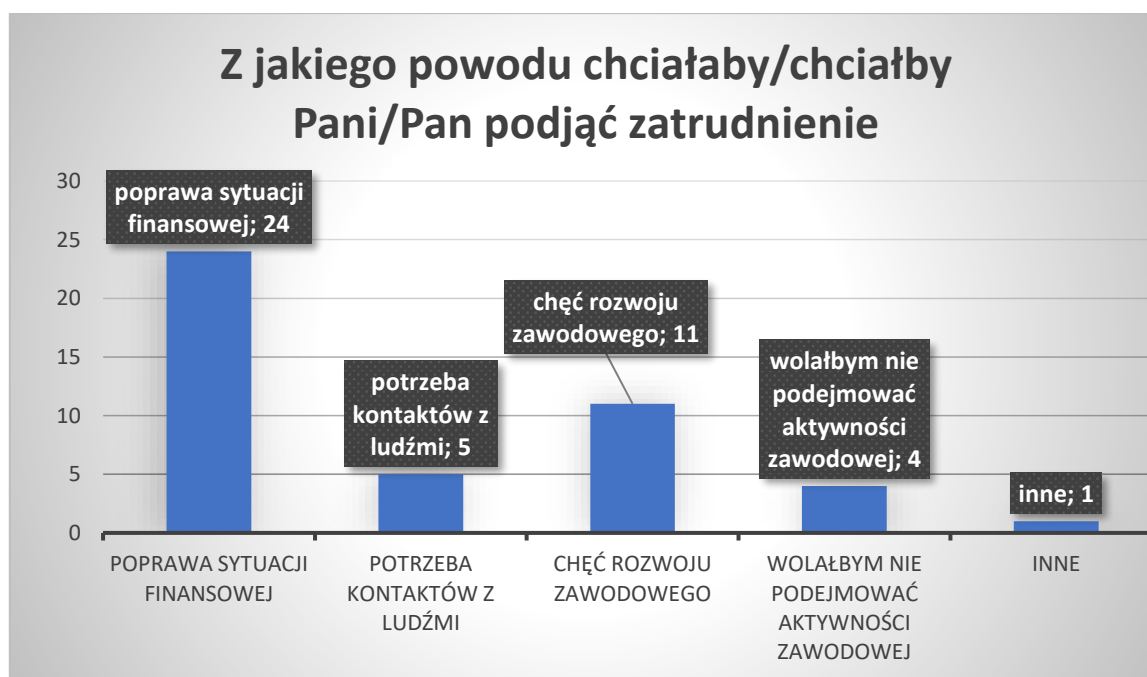
Dokonując analizy stopnia niepełnosprawności zauważyć należy, że większość osób ankietowanych posiada lekki stopień niepełnosprawności – 23 osoby, umiarkowany stopień – 12 osób. Spośród badanych żadna z osób nie posiadała orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

ANALIZA ANKIET

Czwarte pytanie dotyczyło powodu z jakiego osoba niepełnosprawna zarejestrowana chciałaby podjąć zatrudnienie. Spośród odpowiedzi każdy badany mógł zaznaczyć odpowiedzi od a do d z możliwością wielokrotnego wyboru oraz udzielenia odpowiedzi inne.

Uzyskano następujący wynik badania: większość osób niepełnosprawnych chciałaby podjąć zatrudnienie z uwagi na poprawę swojej sytuacji finansowej (24 odp.) oraz chęć rozwoju zawodowego (11 odp.), 5 osób wskazywało na potrzebę kontaktów z ludźmi natomiast 4 odpowiedzi wskazywały, że osoby niepełnosprawne nie chcą podjąć żadnej aktywności zawodowej. Jedna osoba chciałaby podjąć zatrudnienie z uwagi na nowe wyzwania.

Uzyskano łącznie 45 odpowiedzi.

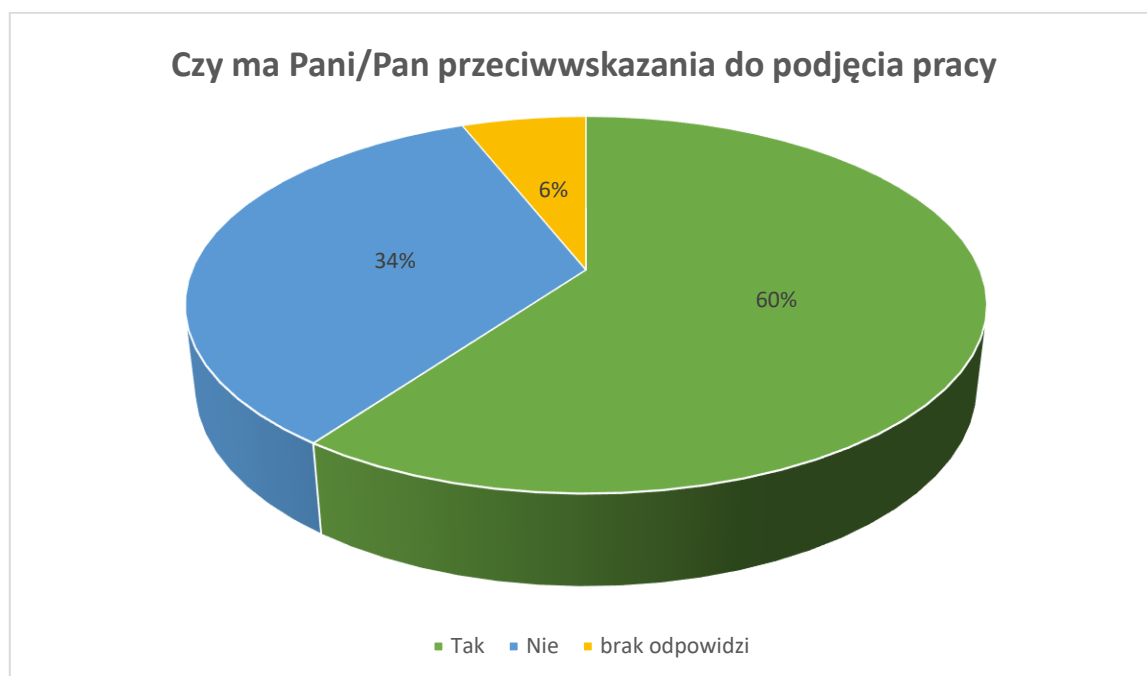
Kolejne pytanie dotyczyło doświadczenia oraz stanowiska na **jakim ankietowani ostatnio pracowali**. Na 35 ankietowanych osób – 32 osoby tj. 91% wykazało jakiegokolwiek zatrudnienie. Należy zauważyć, że wykazane stanowiska pracy są stanowiskami pracy prostej nie

wymagającymi specjalistycznych predyspozycji do wykonywania zawodu min. sprzątaczką, sprzedawcą, pracownikiem budowlany, pracownikiem przemysłowy, pracownikiem gospodarczy itp.

Szóste pytanie dotyczyło **planów kształcenia zawodowego, zainteresowania określonym szkoleniem**. Spośród 35 ankietowanych osób - 4 osoby wskazały chęć podniesienia swoich kwalifikacji poprzez wskazanie tematyki szkolenia min.: kurs na sprzedawcę (1 osoba), kurs podstaw obsługi komputera (2 osoby) , kurs manikiurzystki (1 osoba), 2 osoby planują podnieść swoje kwalifikacje poprzez rozpoczęcie studiów podyplomowych. 29 osób nie sprecyzowało swoich planów związanych z konkretnym kształceniem.

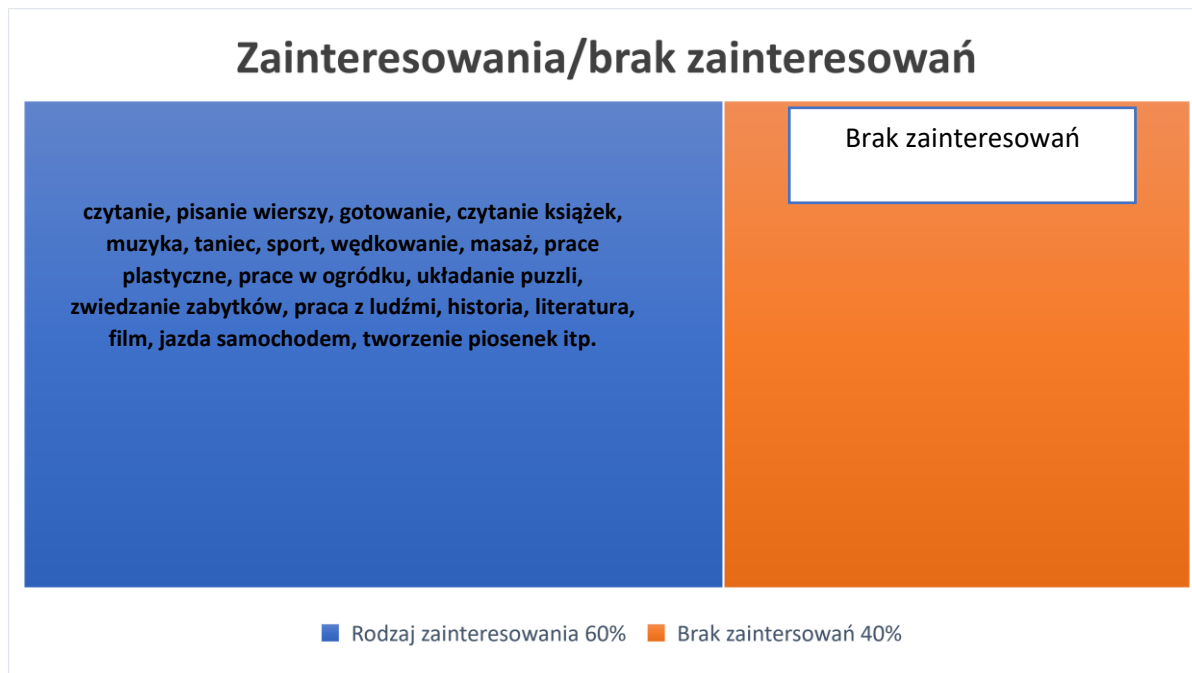
W przypadku pytania dotyczącego wskazania **przeciwwskazań do wykonywania pracy** - 21 osób za główną przyczynę wskazało różnego rodzaju kłopoty zdrowotne uniemożliwiające podjęcie pracy, 12 osób nie miało przeciwwskazań zdrowotnych, natomiast 2 osoby nie udzieliły żadnej odpowiedzi.

Wśród odpowiedzi dotyczących przeciwwskazań do wykonywania pracy pojawiły się odpowiedzi: przeciwwskazania zdrowotne, stresująca praca, praca ciężka i przebywanie w zimnych pomieszczeniach, praca w wysokich temperaturach, padaczka, nasilające się choroby, choroby narządu ruchu itp.

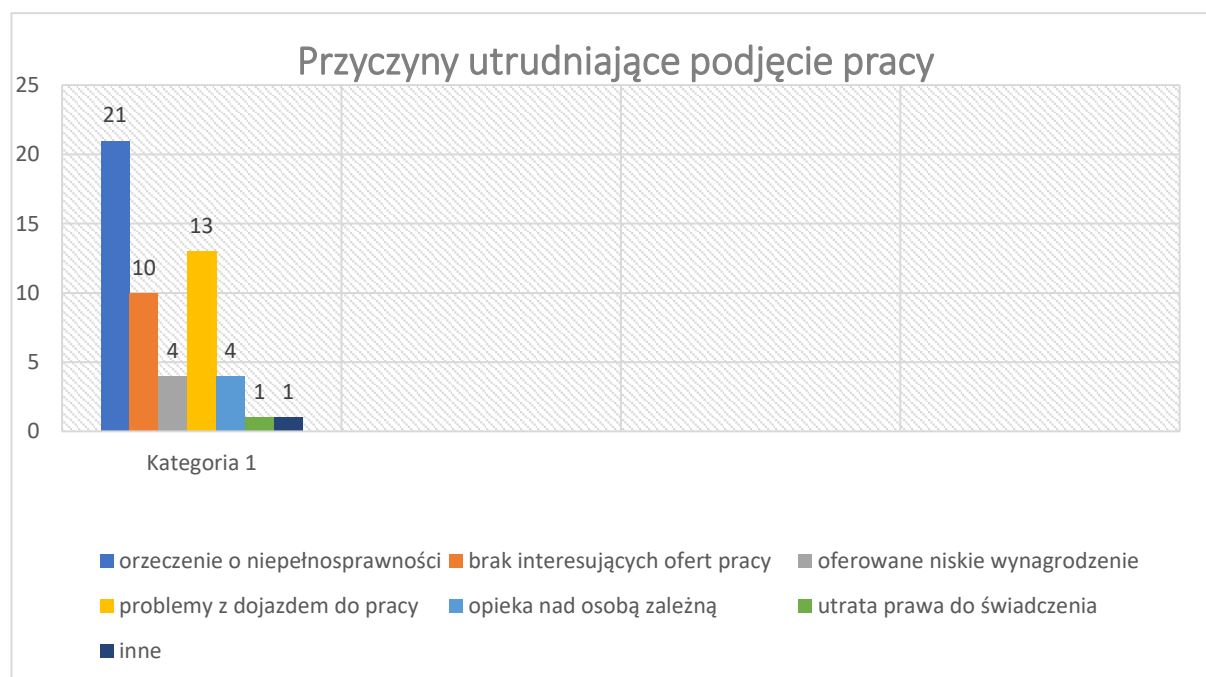

Odnosnie pytania dotyczącego **zainteresowań oraz wskazania działań dających powód do satysfakcji** podobnie jak w poprzednim pytaniu - 21 osób posiada zainteresowania natomiast 14 nie wskazało żadnej odpowiedzi.

Analiza ankiet wskazuje, że większość osób niepełnosprawnych posiada różnorodne zainteresowania i pasje, które mogłyby wykorzystywać w pracy zarobkowej np. w zawodach jako pomoc kuchenna, przedstawiciel handlowy, opiekunka dziecięca.

W przypadku pytania odnośnie **przyczyn utrudniających podjęcie pracy** przygotowano łącznie 7 odpowiedzi. Każda badana osoba mogła wskazać dowolną ich liczbę, zależnie od własnych przemyśleń oraz doświadczeń w tej kwestii.

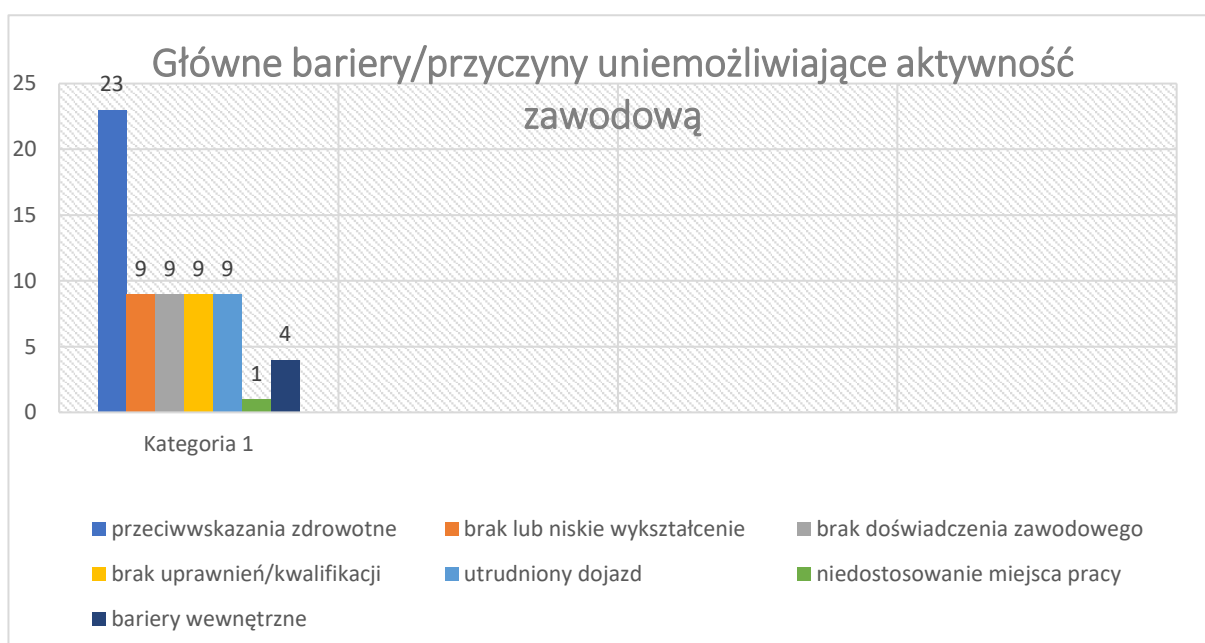

Główną przyczyną w jakiej badane osoby upatrują niepowodzenia w powrocie na rynek pracy jest głównie posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności – 21 wskazań. Drugim co do ilości wskazań utrudnieniem osobom niepełnosprawnym podjęcie zatrudnienia jest problem związany z dojazdem do pracy – 13 wskazań oraz brak interesujących/odpowiednich ofert pracy – 10 wskazań.

Spośród innych przyczyn, które stanowią istotny problem, znalazły się np.: opieka nad osobą zależną, oferowane niskie wynagrodzenie, utrata prawa do świadczenia (zasiłku, renty) oraz przeciwwskazania zdrowotne.

Zdiagnozowanie wśród badanych osób niektórych utrudnień pozwoli na ich niwelowanie przy wykorzystaniu odpowiednich usług i instrumentów rynku pracy oraz innych działań wspierających aktywizację zawodową. Dzięki realizacji programu „Za życiem” oraz współpracy z pracodawcami promowane są działania dedykowane osobom niepełnosprawnym oraz ich opiekunom.

Kolejne pytanie wielokrotnego wyboru składało się z 9 odpowiedzi i dotyczyło **wskazań głównych przeszkód/barier uniemożliwiających aktywność zawodową**. Analizując udzielone odpowiedzi - 23 osoby wskazały przeciwwskazania zdrowotne, 9 osób wskazało brak lub niskie kwalifikacje, brak doświadczenia zawodowego oraz brak uprawnień/kwalifikacji zawodowych przydatnych na lokalnym rynku pracy, 4 osoby wskazały barierę wewnętrzną tzn. lęk przed rozmową z pracodawcą lub obawę przed niesprostaniem obowiązkom.

Jak widać zestawienie odpowiedzi podpowiada nam, że należy zwiększyć/polepszyć funkcjonowanie osób niepełnosprawnych na rynku pracy poprzez podnoszenie kwalifikacji

i promocję aktywności zawodowej. To co istotne w tym zakresie, to fakt, że właśnie usługi i instrumenty rynku pracy mogą zapewnić wsparcie zarówno pracodawcom gotowym zatrudnić niepełnosprawnych jak i osobom niepełnosprawnym. Istotne są: pośrednictwo otwarte, łączące pracowników z pracodawcami, dające realną pomoc przy zatrudnieniu osoby niepełnosprawnej, przystosowanie miejsc pracy, szkolenia, a także oferowanie pomocy doradczej dla przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Zalecane jest zwiększenie wiedzy wśród pracodawców na temat korzyści wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych, a także dostarczenie im precyzyjnych informacji pozwalających na świadome i odpowiedzialne podejmowanie decyzji o zatrudnieniu niepełnosprawnych.

Kolejnym istotnym pytaniem zawartym w ankiecie było uzyskanie odpowiedzi **co jest najważniejsze w pracy?** Łącznie do wyboru było 10 odpowiedzi, ankietowany mógł wskazać 3 odpowiedzi. Większość osób niepełnosprawnych wskazało, że bardzo ważnym elementem w pracy jest przyjazna atmosfera – 23 odp. oraz stałe zarobki – 22 odp.

Pozostałe udzielone odpowiedzi to:

- elastyczne godziny pracy – 11 odp.;
- dojazd do pracy – 9 odp.;
- forma zatrudnienia – 8 odp.;
- stanowisko pracy adekwatne do posiadanych umiejętności/kwalifikacji – 6 odp.;
- samodzielność – 5 odp.;
- możliwość rozwoju/awansu – 3 odp.;

Żadna ankietowana osoba nie zaznaczyła, że ważnym elementem w pracy jest zakres czynności i obowiązków.

Jak widać z odpowiedzi ankietowanych osób najważniejsze w pracy jest przyjazna atmosfera w pracy oraz stałe zarobki. O wiele łatwiej zaangażować się w swoje obowiązki, kiedy podchodzimy do wszystkiego pozytywnie.

Elementami, które kształtują przyjazną atmosferę w pracy są bowiem m.in. efektywne współdziałanie, życzliwość, dobra komunikacja, lojalność, brak niezdrowej rywalizacji i plotek, wspieranie i docenianie oraz wyznaczanie jasnych celów. Drugą najwyżej ocenioną odpowiedzią przez osoby ankietowane są stałe zarobki. Jest to stały element wynagrodzenia przysługujący pracownikowi, który świadczy stosunek pracy.

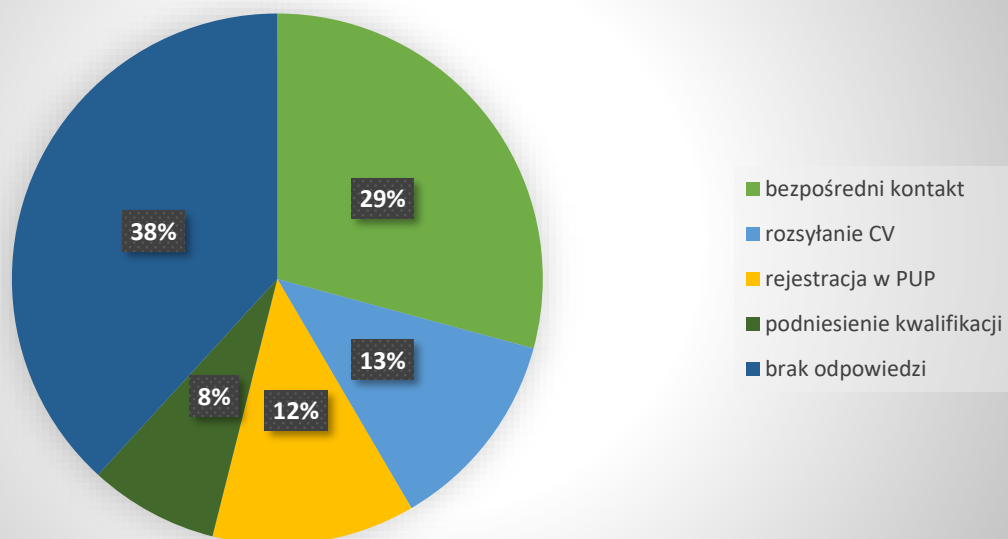
Dużym utrudnieniem/ograniczeniem do podjęcia zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne są bariery komunikacyjne. Większość osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako

bezrobotne mieszka na wsi, gdzie częstym problemem jest brak lub niewystarczający transport publiczny. W tej sytuacji dojazdy do pracy stanowią duże wyzwanie dla takich osób. Wiele osób ankietowanych wskazało, że ważnym elementem w pracy są elastyczne godziny pracy. Jest to jeden z przywilejów na jakie mogą liczyć pracownicy posiadający orzeczenie o niepełnosprawności.

Jak wskazują osoby ankietowane istotne znaczenie ma stanowisko pracy adekwatne do posiadanych umiejętności/kwalifikacji oraz samodzielność. Wiele osób niepełnosprawnych chciałoby wyróżniać się oraz mieć możliwość pracy na stanowiskach, które nie ograniczają ich aktywności, dają szansę na realizowanie własnych kompetencji, umiejętności, doświadczeń, a przede wszystkim dające możliwość samodzielnego i swobodnego działania.

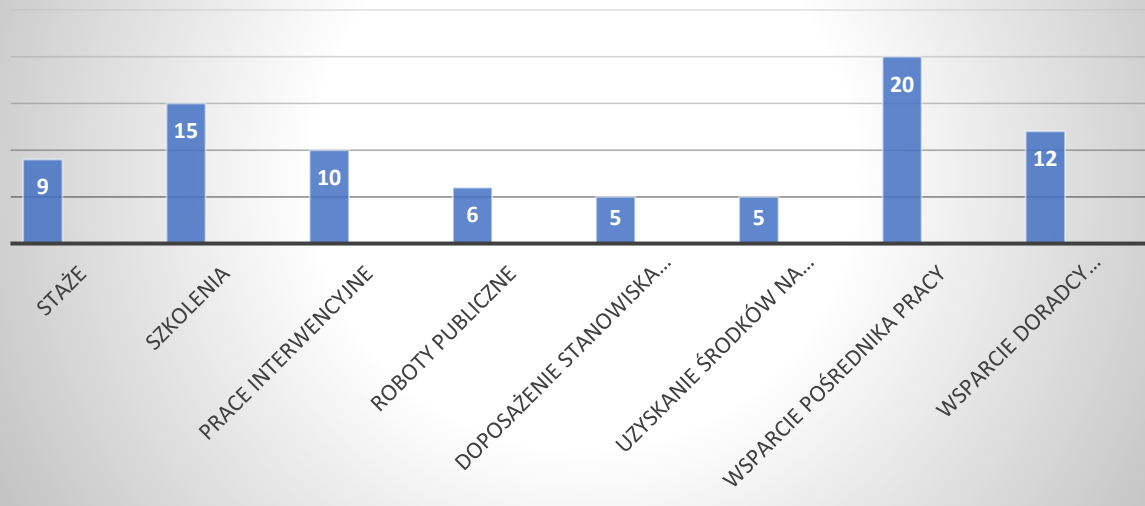
Dwunaste pytanie dotyczyło **działań podejmowanych w celu uzyskania zatrudnienia**. 23 osoby poszukują pracy, natomiast 12 osób nie podejmuje żadnych działań w poszukiwaniu zatrudnienia. Wynikać by mogło, że osoby ankietowane działają bardzo pręźnie w zakresie poszukiwania pracy i korzystają z wielu rodzajów, sposobów i możliwości dotarcia do ofert pracy, czy też samych pracodawców, ale mimo wszystko z jakiś powodów nie dochodzi do konkretów w postaci rozmów kwalifikacyjnych na temat podjęcia pracy, czy innych kontaktów z pracodawcami. Analizując same sposoby poszukiwania pracy, okazuje się, że najwięcej osób – 9 decyduje się na bezpośredni kontakty z pracodawcą. Przy obecnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, mobilność i samodzielność często okazuje się najskuteczniejszym ze sposobów poszukiwania pracy. 4 osoby udzieliły odpowiedzi, że przeszukują internet/prasę, 4 osoby polegają na usługach urzędu pracy oraz 4 osoby decydują się na samodzielne roznoszenie CV. Ponadto dwie osoby chcą podnieść swoje kwalifikacje poprzez ukończenie szkoleń.

Działania w celu uzyskania zatrudnienia

Następne pytanie w perspektywie dalszej aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych stanowi bardzo istotną bazę informacji. Dotyczyło ono wskazania **form pomocy oferowanych przez urząd**, z których ankietowani chcieliby skorzystać.

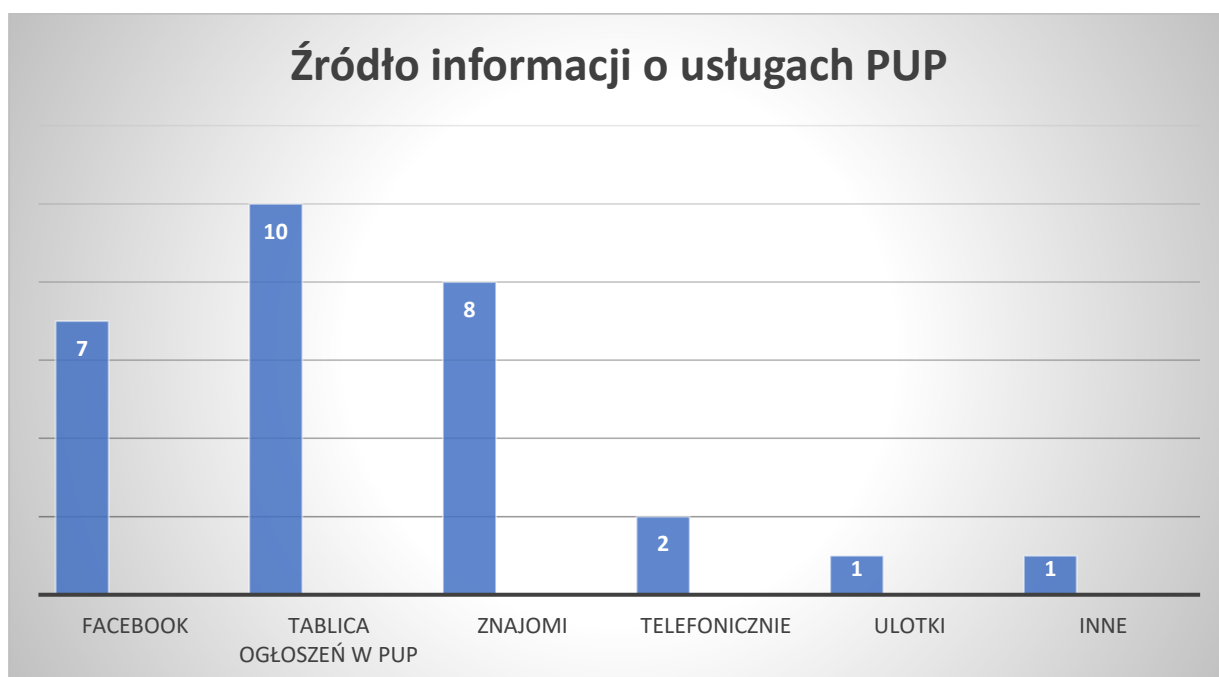
Formy wsparcia, z których chcieliby skorzystać osoby niepełnosprawne

Z analizy danych wynika, że najwięcej osób zainteresowana jest korzystaniem z usług pośrednictwa pracy - 20 osób. 15 osób wyraziło chęć podniesienia swoich kwalifikacji poprzez uczestnictwo w szkoleniach, 12 osób zainteresowanych jest wsparciem doradcy zawodowego. Z form pomocy dotyczących udziału w pracach interwencyjnych oraz robotach publicznych

zaznaczyło odpowiednio 10 i 6 osób. 9 wskazań dotyczyło skierowania na staż, 5 osób chciałoby dofinansowania dla pracodawcy w ramach doposażenia stanowiska pracy. Ponadto 5 osób zainteresowana jest uzyskaniem środków na otwarcie własnej działalności gospodarczej. Powyższe dane posłużą do ustalenia dalszych procesów aktywizacyjnych osób niepełnosprawnych.

W ankiecie zadaliśmy również pytania z **jakich źródeł informacji o usługach PUP najczęściej korzystają osoby niepełnosprawne** oraz **jakie jest najlepsze źródło pomocy w poszukiwaniu pracy**. Informacje na ten temat przedstawiają poniższe wykresy.

Kolejnym bardzo ważnym pytaniem zawartym w ankiecie było uzyskanie informacji na temat **czy osoba niepełnosprawna korzysta z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej**. Na 35 ankietowanych osób – 32 osoby nie posiadają asystenta, - 2 osoby posiadają asystenta pomocy, 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi w omawianym pytaniu.

Ponadto tutejszy Urząd realizuje program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Skierowany on jest do rodzin borykających się z problemami związanymi z niepełnosprawnością jednego z jej członków m.in. w obszarze rynku pracy. W ramach programu można uzyskać jednorazowe środki lub pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej, środki na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej, zrefundowanie podmiotowi kosztów wyposażenia stanowiska pracy utworzonego dla opiekuna osoby niepełnosprawnej oraz skorzystać z prac społecznie użytecznych. W związku z powyższym w ankiecie pojawiło się pytanie odnośnie spotkania z doradcą klienta w celu poszerzenia wiedzy na temat ww. programu. Na 35 ankietowanych osób 7 zainteresowane jest spotkaniem z doradcą klienta, 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi.

Zapytaliśmy również w ankiecie czy kiedykolwiek któraś z osób uczestniczyła w projekcie/programie wspierania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych realizowanym przez inną niż PUP instytucję. Z uzyskanych informacji wynika, że 2 osoby korzystały z ww. programu realizowanego przez PCPR, MOPS oraz 1 osoba brała udział w programie „Powrót do zdrowia, powrót do pracy”.

WNIOSKI

Analiza ankiet pozwoliła dokładniej poznać oczekiwania osób poddanych badaniu w perspektywie ich dalszej aktywizacji. Bardzo istotne informacje dotyczą chęci uczestniczenia we wszelkich możliwych działaniach wspierających aktywizację zawodową. Wiele osób, wskazało w ankiecie chęć skorzystania z aktywnych form realizowanych przez tutejszy Urząd. Istotne są informacje dotyczące postrzegania rynku pracy przez osoby z niepełnosprawnością. Z badania wynika, że najczęstszą przyczyną braku podjęcia pracy są przeciwwskazania zdrowotne lub pogorszający się stan zdrowia. Należy dążyć do tego, żeby po pierwsze praca nie powodowała pogarszania stanu zdrowia osób niepełnosprawnych, a po drugie w przypadku pojawienia się kłopotów zdrowotnych, unikać sytuacji, by najlepszym rozwiązaniem dla pracodawcy było zwolnienie pracownika. Stałe podnoszenie społecznej odpowiedzialności wśród pracodawców jest konieczne. Jest to również pole, na którym

działania urzędu w dużej mierze mogą być wspierane przez instytucje pozarządowe, zajmujące się problematyką osób z niepełnosprawnością. Mimo pewnych zmian w zakresie postrzegania osób niepełnosprawnych, nadal funkcjonują obawy wynikające z braku wiedzy, oferowania pracy niedostosowanej do możliwości osób niepełnosprawnych, czy też niechęć do formalności i uprawnień związanych z zatrudnianiem tej grupy. Skomplikowane i zawite procedury, długi okres realizacji wniosków dodatkowo odstrasza i zniechęcają pracodawców do korzystania z ewentualnych subsydiów.

W wielu przypadkach dalsza aktywizacja może okazać się procesem bardzo skomplikowanym, prowadzonym pod kierunkiem doradcy klienta. Sytuację komplikuje fakt, że na lokalnym rynku pracy funkcjonuje niewiele zakładów z przystosowanymi stanowiskami dla osób niepełnosprawnych, które dodatkowo w ostatnim okresie nie rozwijają zatrudnienia, a raczej koncentrują się na uniknięciu zwolnień.

Na koniec należy nadmienić, że przy aktywizacji zawodowej istotne jest podejmowanie decyzji dostosowanych do indywidualnych potrzeb. Nie należy kierować się chęcią zaktywizowania za wszelką cenę. Błędna decyzja w doborze oferty pracy lub innej formy aktywizacji może prowadzić do pogorszenia stanu zdrowia, a co za tym idzie osoba nie dość, że w szybkim czasie z pracy będzie musiała zrezygnować, dodatkowo poniesie koszty związane z leczeniem. Osoby z takimi doświadczeniami w dalszej konsekwencji mają dużo mniejszą motywację i nabierają przekonania, że każda kolejna oferta pracy nie będzie spełniać ich oczekiwań. Co w skrajnych przypadkach może doprowadzić do całkowitego wykluczenia z rynku pracy.

Ponadto należy zauważyć, że praca zawodowa dla osób niepełnosprawnych jest szczególnym wyznacznikiem integracji społecznej, często stanowi najwyższą wartość, podstawowy cel i sens ich istnienia. Dla większości osób niepełnosprawnych praca jest głównym rodzajem aktywności. Oczywiście zapewnia potrzebny dochód, ale jest także ważnym składnikiem oceny własnej osoby. Zdecydowana większość podkreślała, iż praca poszerza zakres ich społecznych relacji, umożliwia im działania grupowe i interakcje z innymi ludźmi, a także integruje z innymi członkami społeczeństwa. Osoby niepełnosprawne często nadają jej głębszy sens twierdząc, iż prawo do pracy daje prawo do życia. Człowiek ma prawo do życia, o ile jest zdolny do pracy. Człowiek niepełnosprawny tylko poprzez swoją użyteczność może udowodnić innym sens istnienia.

Wyniki powyższej analizy zostaną wykorzystane do efektywnego wspierania osób niepełnosprawnych w ramach usług i instrumentów rynku pracy oraz programów pomocowych w zakresie aktywizacji zawodowej realizowanych przez tutejszy Urząd.

Ankieta będzie nadal wykorzystywana do zbierania informacji o potrzebach zawodowych osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ciechanowie.

Opracowano: Centrum Aktywizacji Zawodowej
Specjalista ds. programów – Agnieszka Falkowska